

OEFENING 11:

DE LEERKRACHT ALS OPVOEDER

WOORDEN GEVEN AAN HET PEDAGOGISCHE

Situering	In de lijst met basiscompetenties formuleert men onder ‘de leerkracht als opvoeder’ een aantal competenties die men van belang acht voor de beginnende leerkracht. Het is natuurlijk zo dat deze competenties erg formeel blijven, terwijl de pedagogische/opvoedkundige taak van de leerkracht zich vaak toont in heel concrete situaties, omgangsvormen, ervaringen, etc. De roman Schoolpijn van Daniel Pennac maakt echter een aantal van deze competenties concreet. In het boek komen een aantal gebeurtenissen, ervaringen, houdingen en situaties aan bod waarin de pedagogische rol van de leerkracht duidelijk tot uitdrukking komt. Terwijl de basiscompetenties zich richten op de vereiste kennis, vaardigheden en houdingen, is het mogelijk om aan de hand van de roman van Pennac op zoek te gaan naar concrete verhoudingen en situaties waarin het pedagogische zich toont. De uitdaging is daarbij om woorden te vinden die deze pedagogische verhouding van de leerkracht op begrip brengen.
Doelstelling(en)	<ul style="list-style-type: none"> • Je kan de competentie ‘leraar als opvoeder’ situeren aan de hand van sleuteltermen en met oog voor specifieke verhoudingen in concrete situaties; • Je herkent een aantal verhoudingen in concrete situaties en gebeurtenissen waarin de pedagogische rol van de leraar naar voren komt; • Je kan genuanceerd omgaan met de basiscompetenties op basis sleutelbegrippen die de pedagogisch rol van de leraar op begrip brengen.
Opdracht en instructies	<p><i>1. Opdracht</i></p> <p>Selecteer met de basiscompetenties in het achterhoofd één of twee termen die voor jou een belangrijk aspect van de pedagogische taak van de leerkracht op begrip brengen. Deze termen moeten op de één of andere manier een verhouding van de leraar (tot zichzelf, tot de leerstof/vak, en/of tot de leerlingen) tot uitdrukking brengen. Voorbeelden van termen zijn: liefde, gezag, aanwezig zijn, aandacht, nauwgezetheid, orde, inspiratie, ... Het is aan de student om creatief op zoek te gaan naar dergelijke termen. De docent kan gebruik maken van deze individuele opdrachten om a) een groeps gesprek te hebben over de pedagogische rol en/of b) samen met de studenten te werken aan een portret van de ‘leraar als opvoeder’.</p> <p><i>2. Instructies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Lees aandachtig het boek ‘Schoolpijn’ van Daniel Pennac. ○ Selecteer na de aandachtige lezing 1 of 2 termen die volgens jou en voor jou op een treffende wijze de pedagogische verhouding op begrip brengen. Het is van belang om zelf creatief op zoek te gaan naar dergelijke termen.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Geef kort aan waar en hoe dit in het boek exemplarisch aan bod komt. Hiervoor kan je een korte omschrijving geven van een situatie uit het boek of een kort (sprekend) citaat uit het boek. Je kan je beperken tot 5-10 regels per term. ○ Bekijk de lijst met deelcompetenties ('leerkracht als opvoeder'), en ga na met welke deelcompetenties je de geselecteerde term(en) kan verbinden. Indien geen enkele deelcompetentie hiervoor in aanmerking komt, geef dit dan duidelijk aan. ○ Plaats de resultaten op een discussieforum. <p><i>Aandachtspunt:</i> natuurlijk geeft de roman van Pennac een heel specifieke invulling aan de opvoedkundige/pedagogische taak van de leerkracht. In die zin kan je in het boek eigenschappen vinden die niet terug te vinden zijn in de basiscompetenties, of kan het zijn dat je niet akkoord bent met (of kritische vragen hebt bij) de eigenschappen die in het boek aan bod komen. Dit mag je natuurlijk ook vermelden in je reactie.</p>
Evaluatie	<p>De evaluatie kan verschillende vormen aannemen afhankelijk van hoe deze oefening opgenomen wordt in de module of in het opleidingsonderdeel, zoals bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verplichte oefening als voorbereiding op een groepsgesprek of werksessie waarin het maken van een portret centraal staat (beoordeling in functie van al dan niet uitgevoerd hebben van de gevraagde taak) • tijdens het eindevaluatie kan de docent in de vorm van een essay-vraag de doelstellingen van deze oefening toetsen (bv. op een genuanceerde en beargumenteerde wijze, en aan de hand van sleuteltermen en zelfgekozen voorbeelden, de pedagogische rol van de leerkracht op begrip brengen. Met genuanceerd en beargumenteerd wordt bedoeld dat je duidelijk maakt waarom die termen betrekking hebben op de pedagogische rol van de leerkracht.)
Opmerkingen	<p>De docent kan deze individuele opdrachten op verschillende manieren gebruiken (nadat de studenten alles verzameld hebben op een discussieforum):</p> <ul style="list-style-type: none"> • de verschillende sleuteltermen samenbrengen en proberen ordenen, om vervolgens een groepsgesprek te organiseren over de pedagogische rol van de leerkracht: welke zijn de centrale termen en waarom?, wat is de relatie tussen (formele) competenties enerzijds en (concrete) verhoudingen anderzijds?, ... • naast of na het groepsgesprek kan gewerkt worden aan het opstellen van een 'portret van de leraar als opvoeder', en meer bepaald door samen op zoek te gaan naar de centrale sleutelbegrippen (pedagogische verhoudingen) en deze kort toe te lichten. Dit 'portret' van de leraar als opvoeder (op basis van verhoudingen) kan gezien worden als een aanvulling ten opzichte van het 'profiel' van de leraar als opvoeder (op basis van competenties).

	<ul style="list-style-type: none"> ○ deze oefening kan ook gebruikt worden als onderdeel van oefening 13: de leraar-als-docent.
Oefenmateriaal	<ul style="list-style-type: none"> • Document: Beroepsprofiel en basiscompetenties van de leraar • Boek: Pennac, D. (2008). <i>Schoolpijn</i>. Amsterdam: Meulenhoff.